

Motion till riksdagen 2023/24:347

av **Jonas Andersson m.fl. (SD)**

Folkbildningsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för målsättningen om att allmän kurs utgör runt 15 procent av folkhögskolornas statligt finansierade verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för möjlighet till likvärdiga betyg för de som studerar på allmän kurs på folkhögskola, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att genomföra en översyn för att förhindra fusk, bedrägerier och motsvarande som kan leda till felaktigt utbetalade statsbidrag till folkbildning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att reformera bidragsmodellen gällande studieförbunden för att säkerställa att ett kvalitetsfokus är rådande i stället för ett kvantitetsfokus och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en myndighet ansvarar för fördelningen av statsbidrag till folkbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den nordiska och svenska folkbildningens rötter kan sökas i Danmark och i den tidens nationalistiska och socialkonservativa strävanden efter en stärkt medborgaranda och nationell gemenskap. Under sina tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen. Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ och som en väg till social gemenskap samt spridare av lusten att lära har folkbildningen även i dag en viktig roll i vårt samhälle.

Genom att bilda folket utökas befolkningens och individers möjligheter till självförverkligande, men även deras förmåga att aktivt delta i samhällets demokratiska processer. Folkbildningen anses därför ha spelat en viktig roll för demokratis framväxt. Folkbildningen betecknas av ett icke-auktoritärt förhållningssätt mellan ledare och deltagare, och baseras till stor del på självverksamhet. Fri och frivillig är en del av folkbildningens demokratimål, en djupare sorts och mer samhällscentrerad demokratisyn som beaktar demokratis förutsättningar. Detta görs genom att betona jämställdhet, jämlikhet, utjämning av utbildningsklyftor, vidgning av deltagandet inom kulturen och folkrörelsernas viktiga roll. Dessa faktorer anses vara förutsättningar för ett demokratiskt beslutsfattande.

Folkbildningen fyller fortfarande en viktig roll i det svenska samhället och kommer troligtvis att vara en betydelsefull komponent även i framtiden – en instans för förkovran och bildning av såväl de själsliga förmågorna som förnuftet. Med det sagt så menar Sverigedemokraterna att det finns många allvarliga brister som måste åtgärdas vad gäller systemen kring folkbildningen, förändringar som vi tror kan ge folkbildningen högre trovärdighet och en högre relevans för svenska folket framgent.

Allmän kurs

Att studera allmän kurs på folkhögskola kan vara en andra chans att nå gymnasie- eller högskolebehörighet för den som inte klarat av skolan inom ramen för det ordinarie utbildningsväsendet. I samband med att folkbildningsväsendet reformerades 1991 slog regeringen fast att allmän kurs skulle utgöra basen för folkhögskolornas verksamhet och uppgå till 15 procent av den totala statsfinansierade verksamheten. Under många år har andelen dock varit avsevärt högre än så och ligger numera mellan 40 och 50 procent. Det är givetvis bra att många ges chans att studera allmän kurs, men samtidigt skulle denna utveckling kunna innebära att folkbildningen blir alltför inriktad på att kompensera för det ordinarie utbildningsväsendets misslyckanden. Om så är fallet är det mycket olyckligt. Sverigedemokraterna anser inte att folkbildningens huvudsakliga roll i dagens Sverige ska vara att utgöra ett ”reservkomvux”. Vi anser att ett större fokus bör läggas på de särskilda kurserna. Givetvis ska allmän kurs kunna komplettera ordinarie utbildningssystem genom att tillhandahålla en utbildningsmetod som passar vissa människor bättre, men allmän kurs bör inte vara folkhögskolans huvudsakliga verksamhet. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen bör verka för en målsättning om att allmän kurs bör utgöra runt 15 procent av folkhögskolornas statligt finansierade verksamhet, i stället för att ha en minimimålsättning om minst 15 procent.

Möjlighet till likvärdiga betyg

Deltagare som har studerat för att nå högskolebehörighet genom folkhögskola kan inte vara säkra på att studierna bedöms rättvist vid antagningen till utbildningar på universitet och högskola. Kvotsystemet i antagningsprocessen gör att om inte tillräckligt många från samma kvot söker en utbildning så antas ingen från den kvoten. Söker inte tillräckligt många en utbildning inom folkbildningskvoten i antagningsprocessen har den som studerat vid folkhögskola alltså inte chans att komma in på utbildningen genom folkhögskolemeriterna. Detta är självklart problematiskt för den som studerat på folkhögskola. Därför menar Sverigedemokraterna att regeringen bör verka för att elever som

har studerat vid folkhögskola ska kunna begära betygsättning som är likvärdig sett till vad de som har studerat på komvux erhåller.

Formerna för fördelning av statsbidrag

Folkbildningsrådet är en ideell förening med vissa myndighetsuppdrag givna av riksdagen och regeringen. Rådet styrs av rådets egna stadgar och dess medlemmar.

Medlemmarna är Studieförbunden i samverkan, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Rörelsefolkhighögskolornas intresseorganisation (RIO).

Folkbildningsrådet fattar beslut om fördelning av statsbidrag till folkbildningsaktörerna samt genomför granskningar och uppföljningar vad gäller att bidraget går till rätt ändamål. Även om Folkbildningsrådet har egna kontrollsystem för att säkra att skattebetalarnas pengar används på rätt sätt, så har dessa kontrollsystem om och om igen visat sig vara otillräckliga. Sverigedemokraterna anser vidare att det är problematiskt att en organisation som består av de aktörer som bedriver folkbildningsverksamhet själv fördelar statsbidraget till folkbildningen och granskar hur bidraget används.

Granskningar som har gjorts kring hur statsbidraget till folkbildning används har under senare år visat på hur studieförbund i stor skala och på felaktiga grunder har tillskansat sig skattemedel. Det utbredda och återkommande problemet som inte verkar upphöra med att skattemedel som ska gå till folkbildning går till helt fel saker, visar behovet av att i grunden reformera formerna för hur statsbidrag fördelas till folkbildning. Regeringen behöver enligt Sverigedemokraternas mening agera resolut för att stävja felaktigt användande av statsbidrag genom fusk, bedrägerier och motsvarande.

Ett problem som möjliggör det felaktiga användandet av statsbidraget är bidragsmodellen för studieförbunden som återkommande har kritiserats för att leda till volymjakt. Det handlar om att bidragsmodellen är för inriktad på kvantitet och inrapporterade studietimmar hos studieförbunden, i stället för på kvalitet i verksamheten som bedrivs. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka för att reformera bidragsmodellen gällande studieförbunden, så att det säkerställs att ett kvalitetsfokus blir rådande. Vi anser att en annan aktör som är oberoende av de verksamheter som mottar statsbidrag till folkbildning ska få i uppdrag att fördela det aktuella bidraget. Regeringen bör därför se över hur en nyinrättad eller befintlig myndighet kan ta över ansvaret för fördelning av statsbidrag till folkbildningen. Denna myndighet bör även få ett tydligt uppdrag vad gäller att förbättra uppföljningen av folkbildningsverksamheten och ge större insyn i hur skattemedlen används.

Jonas Andersson (SD)

Alexander Christiansson (SD)

Anna-Lena Blomkvist (SD)

Runar Filper (SD)

Angelika Bengtsson (SD)